

**Freund Tamás, az MTA rendes tagja,
a Magyar Tudományos Akadémia elnöke**

Budapest

Széchenyi tér 1.

1051

Tisztelt Elnök Úr!

Az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testülete (EASAC) legutóbbi, 2020 novemberében kiadott jelentésében (amiről 2021. január 4-én az mta.hu is beszámolt) a világrend teljes átalakítását tartja szükségesnek. Szó szerint „*a teljes világra kiterjedő rendszerszintű átalakítást*” javasolták („*a complete system shift across economic, financial and social domains*”). Arra hivatkoznak, hogy „*nincs előrehaladás az ENSZ által meghatározott 17 fenntartható fejlődési cél megvalósításában*” („*lack of progress towards the 17 United Nations Sustainable Development Goals*”), és hogy „*a globális felmelegedés pozitív visszacsatolásként felgyorsítja saját folyamatait*” („*positive feedback effects that accelerate warming are already occurring*”). A magyar ismertetőben még az is szerepel, hogy „*a konkrét cselekvési tervek kidolgozásakor ne csak a természettudományos szempontokat, hanem a társadalomtudományi megfontolásokat is vegyék figyelembe*”.

Tekintettel a kérdés jövőformáló jelentőségére, ezúton is megosztom Elnök úrral azt a felismerést és aggodalmat, hogy a globális környezeti kérdések körét kezdettől fogva egy jól beazonosítható kör tematizálja. (Ennek akadémiai székfoglaló előadásomban is hangot adtam.) Azzal például, hogy az ENSZ 1992-es Éghajlatváltozási Keretegyezményében a klímaváltozás (éghajlatváltozás) szó definíciójából kivették a Napból, az űridőjárásból és a geodinamikából eredő – időnként igen jelentős és gyors – hatásokat, és a definíciót leszűkítették az ember által okozott légköriösszetétel-változás hatására, az összes természeti változás üvegházgáz-kibocsátási következményként is elkönnyvelhető lett.

A világválság lehetőséget ad arra – sőt, kötelezettséget is ró ránk – hogy szabatosan felmérjük természeti korlátainkat és megfogalmazzuk társadalmi elvárásainkat. Ahelyett, hogy mindenféle félrevezetések önkéntes áldozatai legyünk, ássunk le a gyökerekig, foglaljuk össze mindazt, ami biztos, és vizsgáljuk meg, hol és miként tévesztettünk utat, és mi módokon lehetne a világot mértéktartóbbá tenni. Racionális megoldás csak a fizikai valóságon alapulhat.

Az EASAC-jelentés által ajánlott út lényegében a klímaváltozás csalárd definíciójából indul ki. Az ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célkitűzéseiben pedig azért nincs előrehaladás, mert azokat eleve rosszul (az előfeltételek logikai rendszerezése nélkül) fogalmazták meg. Az EASAC energetikai érvelése is vitatható és vitatandó. Az embereknek – irracionális (anyag- és energiafalo) átalakítások helyett – megbízható (és nem ál-) energiaforrásokra lenne szüksége. Az igazi környezettudatosságot az összes természeti erőforrással (energiával, anyaggal, vízzel, talajjal stb.) való takarékos, a helyi adottságoknak megfelelő gazdálkodás, a „*művelje és őrizze*” ökofil (honszerető) szemlélet jelenti.

A kérdéskörrel való szembenézés immár megkerülhetetlen. Az MTA tagjaként teszem, amit tudományos meggyőződéselem és lelkiismeretem diktál. Elnök úr mozgástere és felelőssége az enyémnél sokkal nagyobb. Kérem, mérlegeljen.

Sopron, 2021. január 10.

Öszinte tisztelettel:

Szarka László Csaba
az MTA rendes tagja